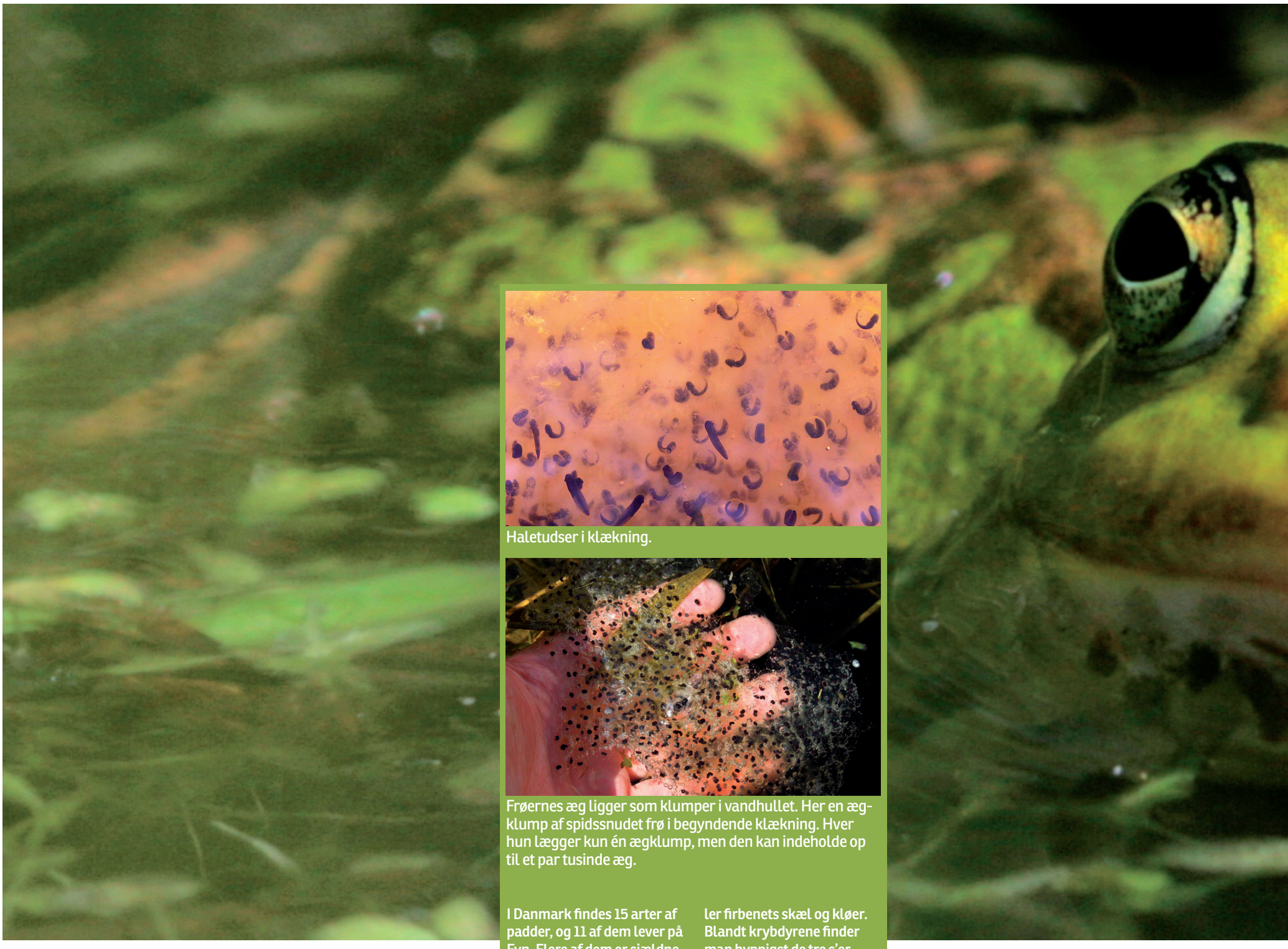
● Det er blevet svært at finde frøer og tudser i den fynske natur. Men de er der, og kender man stederne, så er det netop nu, man kan opleve frøernes kvækken og haletudsernes myldren

Det kvækker i natten

Haletudser i klækning.

Frøernes æg ligger som klumper i vandhullet. Her en ægklump af spidssnudet frø i begyndende klækning. Hver hun lægger kun én ægklump, men den kan indeholde op til et par tusinde æg.

I Danmark findes 15 arter af padder, og 11 af dem lever på Fyn. Flere af dem er sjældne eller findes kun i særlige områder. Kun få er vidt udbredte og som sådan at finde overalt i det fynske område. Skrubtudse, butsnudet frø og lille vandsalamander bør man kunne finde i gåafstand fra, hvor man bor.
Tudser er de "vortede", som ikke kan springe rigtigt.
Frøer har glat hud og springer højt.
Salamandrene ligner firben, men har glat hud og mangler firbenets skæl og kløer.
Blandt krybdyrene finder man hyppigst de tre s'er - skovfirben, stålorm og snog.
Allerede i marts kommer de første frøer til vandhullerne, og frem til maj kan man finde frøernes ægklumper og skrubtudsernes lange "perlekæder" af æg. Ud på foråret kan det myldre med haletudser, og fra midt på sommeren kan man se de nyforvandlede, små frøer, som efterhånden spreder sig i landskabet.

Da jeg var barn, greb min mor mig ved et par lejligheder i at komme hjem med en frø i lommen. Det gjorde ikke spor, at jeg blev sendt udenfor. For ude i haven løb en lille bæk, og her var der tid og rum til at studere frøen. Naturens verden er stor, når man er lille - man bliver helt væk i den.

I dag ser man ikke mange børn med frøer i lommerne. Nye generationer bevæger sig væk fra naturen, og næsten ingen kan sætte navn på selv de mest typiske planter og dyr i den danske natur. Det gælder ikke kun børn og unge, men også deres forældre.

I dag er naturen for de fleste en kulisse for fysisk udfoldelse og underholdning. Vi kører mountain-bikes, sejler i havkajakker, spiller golf eller jogger i skoven. Kun de færreste kommer bag kulissen og oplever de dyr og planter, naturen består af.

For at forstå naturen må man lære navnene på de almindeligste dyr og planter. Et vandhul er et glimrende sted. Vandhuller er ofte små og derfor meget overskuelige økosystemer, hvor der lever en lang række arter.

Find et vandhul i dit nærområde, og tag derud i foråret. Sæt dig stille og roligt og bare kig. Der går kun fem minutter, inden der begynder at dukke en masse smådyr frem. Man kan også medbringe en ketsjer og et syltetøjsglas og sidde og kigge på de dyr, man har fanget.

Det allerbedste er at finde et vandhul, hvor der yngler padder. De kræver forholdsvis rent vand, og hvor de findes, vil der også være en masse andre arter. Besøg stedet hen over sommeren og se, hvordan livet i vandhullet udvikler sig. Senere på foråret begynder det at myldre med små, nye frøer.

Vandhuller overalt

Der er vandhuller overalt i landskabet, såvel i skove som i det åbne land. Men gennem 1900-tallet havde de en svær tid, og 75 procent af alle vandhuller forsvandt. I 1992 blev alle vandhuller over 100 kubikmeter fredet, og tilbagegangen blev bremset. Men der forsvinder stadig mange vandhuller, ikke mindst mark-

Trods de mange ødelagte vandhuller er der stadig henved 10.000 i det fynske område. Selvom langt størstedelen er så ringe, at der ikke kan leve padder i dem, er der mindst 1000 muligheder for at finde et vandhul med kvækkende frøer.

Fra artiklen

Grøn frø kvækker ofte om dagen og elsker solskin. Det kvækker højlydt, når den blæser de store kvækkeposer op.

vandhuller, som irriterer de meget store traktorer.

Trods de mange ødelagte vandhuller er der stadig henved 10.000 i det fynske område. Selvom langt størstedelen er så ringe, at der ikke kan leve padder i dem, er der mindst 1000 muligheder for at finde et vandhul med kvækkende frøer.

Forringelsen af vandhullerne skyldes især tilgroning. Næsten alle mergelgrave ligger som klumper af krat rundt om på dyrkede marker. Træerne skygger så meget, at vandet bliver dødt og livløst. Mange af disse vandhuller kunne forbedres, blot man rydder så meget krat, at vandet får god solbelysning.

Mange vandhuller er så ringe, at de trænger til biologisk behandling. Det sker også rundt omkring, blandt andet, når jægere går i aktion og laver jagtremiser, hvor de kan skyde opdrættede ænder. I vandhuller, hvor der udsættes og fodres ænder, vil det naturlige dyreliv forsvinde i takt med, at ænderne gøder vandet. Efter få år er sådanne vandhuller dækket med grønalger eller andemad og ofte prydet med blå fodertønder og indplantning af fremmede plantearter.

Ikke kun jægerne ændrer på vandhullerne. Når landmændene spreder kunstgødning og gylle, havner noget af det i vandhullerne, enten utilsigtet eller gennem drænrørene. Gødningsstofferne øger algevæksten, som dækker overfladen og skygger alt andet væk, og når algerne rådner, forbruger de ilten i vandet.

Butsnudet frø er den almindeligste paddeart i Danmark. Men selv de almindeligste arter er gået tilbage med ca. 75 procent, og det er langtfra i alle haver, man træffer den om sommeren.

Fremtidens vandhuller

Næsten 70 procent af Danmark er opdyrket, og det meste gødes kraftigt gennem hele vækstsæsonen. Ikke kun med gyllen fra 25 millioner svin, men også bjerge af kunstgødning. Det er derfor svært at bevare vandhullernes naturlige dyre- og planteliv. Men hos de landmænd, som har lavet en 10-15 meter bred, dyrkningsfri zone omkring vandhullerne, findes langt rigere liv end i dem uden. Hvis de også holdes lysåbne (og fri for fodertønder!), vil padderne blive langt mere almindelige i op til en til to kilometers afstand fra vandhullet.

Lille vandsalamander er stadig vidt udbredt. Om foråret kan de findes i vandhuller, og man kan opleve hannernes flotte yngledragt. Om sommeren findes de især under bark- og træstykker i skove og på fugtige steder.

Algevæksten er resultat af den megen næring.

Bøger om vandhuller

Den bedste og billigste bog er "Hvad finder jeg i sø og å" fra Politikens Forlag. Heri kan man finde næsten alle vandhulsdyr.
Gads Forlag udgav i 2001 "Nordens padder og krybdyr", som i detaljer beskriver alle arter padder og krybdyr.
Naturpleje af vandhuller: Ønsker du at foretage naturpleje af et vandhul, så er det en god idé at kontakte kommunens naturforvaltning. Her kan man få de fornødne tilladelser samt råd og vejledning. Kommunen ved også, hvilke arter der lever i dit område.

Fredning

Alle danske padder og krybdyr blev fredet i 1981. Det betyder, at man ikke må slå dem ihjel. Man må heller ikke fjerne dem fra deres vandhuller.
Det er dog tilladt at indsamle æg og haletudser fra de almindeligste arter, og til undervisningsbrug må man også indsamle voksne dyr af de almindeligste arter. Men husk at sætte dem tilbage til det samme vandhul".

Det kvækker i natten
Fortsat fra side 7

Vi distancerer os fra naturen og kender den efterhånden ikke. Det skyldes ikke mindst en række folkeskolelove, som har trukket energien ud af biologifaget. Engang blev alle danske skolebørn undervist i "Naturhistorie" og fik et godt naturkendskab.

Det ophørte i 1975, hvor en ny folkeskolelov blandede de naturfaglige fag, og biologi blev til et "orienterings-fag". I 1994-loven kom natur/teknik til, og nu får børnene først biologi fra 7. klasse. På det tidspunkt har de som regel mistet den naturlige nysgerrighed og evne til at iagttage dyr og planter.

Trods dårlige odds er det lykkedes mange dygtige biologilærere at vække en oprigtig interesse og dermed åbne for en naturforståelse, som er dannende for vores natursyn og miljøbevidsthed senere i livet. Måden, vi behandler naturen på, har direkte med det at gøre.

Det er kun meget få danskere under 50 år, som kender selv de almindeligste dyr og planter. Næsten al dansk natur er i privat eje, og uden en vis indsigt i naturen siger det sig selv, at ansvar og handling ikke altid hænger sammen.

Ethvert klasseværelse i indskolingen burde begynde foråret med at lave et akvarium og følge haletudsernes udvikling - og have lærere, som sørger for, at de kommer på opdagelse i naturen. Det handler om nysgerrighed og om at lære at iagttage og undres.

